

DANIA

DANIA terra continentis extrema in Arctos extensa, quas habet solidi & continui tractus partes, eas, magna vndarum interruptio, pro varia freti reflexioris obliquitate discriminat, Ducatum Holsatensem, Thietmarfensem, Slesuicensem, Scaniam, Hallandiam, Bleckingiam & Iutiam prouincias habet, & insulas mira amœnitatē præstantes non paucas. Regio titulo decoratur.

SCANIA, magnitudine & opibus, facile superat reliquas regni prouincias. Alij nuncupant hanc Daniæ partem Scandinauiam, pro Schondania, id est amœna Dania, Alij Scaniam, atque alij Sconingiam. Multis igitur à scriptoribus compellatur nominibus, Scandia, Schondarmarchia, Schondania, id est, amœna Dania Plinius aliquo loco Scandiam & alio Scandinauiam nominauit: sed mansit illi vltimatus Scandiæ nomen, quod pulchritudinem significat, quoniam cœli beneficio, telluris obsequio, portuum & emporiorū commoditate, maritimis opibus, lacuum & fluminū piscatione, venatione nobilium ferarum, inexhaustis diuersi generis metalli venis, oppidorum frequentia, ciuilibus institutis, nulli cædit beatæ regioni. Atque ita quidem de Scania scribit Daniel Cellarius, auctor speculi Germaniæ, qui vnicō elogio, sub hac Daniæ parte, etiam Bleckingiam cum Hallandia comprehendit, sed nos de Schania separatim. Ea regno Suetiæ continens est. Et nequaquam vt Crantzius, aliorum relatu deceptus, refert, vndique aquis cincta, latitudo duodecim, longitudo octodecim est miliarium. Media est inter Bleckingiam prouinciam & Hallandiam, quarum illa, ad austrum,

hæc ad Boream clauditur: est autem regio Daniæ pulcherrima armata viris, opulenta frugibus, diues mercibus, Ecclesijs plena, passim arcibus nobilium, curijs prædijs, & monasterijs ornata. Metropolis in ea est Londa, siue Lundia, ab Ellebagen tribus miliaribus, distans, agrorum circumquaque iacentium fecunditate fortunata. Vbi traiectus ex Cronenburgo in Scaniam. Arx est Regia, excelso in monte, Helsingborch, & iuxta, oppidum eiusdem nominis, inde tribus miliaribus in meridiem alia est ad mare Arx, Landeskroon, ex qua ad Malmogiam, quæ & Ellebogen dicitur, duo sunt miliaria. Est ea insigne emporium, & præcipua totius Scaniæ ciuitas, propter nundinas & frequentes negotiationes. Hinc, duobus ad austrum miliaribus, est Falsterby, vicus, ob Halecum capturam celeberrimus, ad quem certo anni tempore, ex diuersis Germaniæ Daniæque ciuitatibus mercatores conuenire sole nt. Fuit hæc Halecum captura, olim circa Rugiam, & in littore Pomeranico, sed peccatis populi crescentibus, inde in littus aquilonare migravit ad iam dictum vicum Falsterby. Verum paucos ante annos, captura etiam illa rarior est facta, & sensim in Mastrandiam, quæ in primo aditu Noruegiæ ciuitas est, declinauit, vbi hodie, & in locis occidentaliibus, maximo emolumento capiuntur. Est Scania ferax omnis generis frumenti, gens bellicosa. Nam ea, vbi bellum cum Suecis gerendum, prima ceu limitanea ad arma vocatur, vnde ferocior cæteris. Inter præfecturas, quas Hæret, vocant, maiores Suetiæque finitimæ sunt. Gedingeret, & Frosten. Ex quibus Daniæ præfecturis, duobus itineribus, sed admodum difficilibus, in Suetiam perueniri potest.

HALLANDIA à parte aquilonari, Scaniæ est proxima, quæ Noruegiam versus Boream, ab ortu, Suetiam attingit. Initium, vbi Scaniæ continua, ab immenso promontorio sumens, quod Hallandt Aals nauæ verè Kollen, nuncupant, & secundum littoralem tractum vsque ad Elleburgum, Sueticam arcem extenditur. Ad ortum eam Suetiæ partem attingit, quæ V Vestergotia dicitur, magna agrorum fertilitate prædita. Hinc vrbibus, arcibus, templis, Nobilium habitationibus, prædijs, & pagis passim exculsa. Sed quibusdam in locis proximo bello Suetico nonnihil deformata. Ciuitates maritimæ sunt, Halland Aas, Lahelm, Helmstedt, Falckenburgum, V Varburgum, sexto inde miliari Elleburgum, regni Suetiæ Arx. In littore Hallandiæ, innumere sunt insulæ atque scopuli, sine nomine, quorum series se latè circa Noruegia littora & promontoria extendit. Frumentis & piscibus abundat, cigni, grues, anseres, anatæ, syluestres, quæ magnis agminibus æstiuo tempore eò commigrant, ad maris littus, & in lacubus, ingenioso & subtili aucupio capiuntur. Et, cum in hæc regione passim nemora sint, ac syluæ, in quibus lupi, cerui, capreoli, vulpes ac lepores abundant, hinc multum operæ venationibus passim impenditur. Quin & boum, & equorum numerosa agmina in Germaniam quotannis emittit.

BLECKINGIA, tertia Scaniæ Prouincia, ad Austrum porrigitur, non procul ab ea Suetiæ parte, vbi Colmariana ciuitas, cum arce sita est. Germaniam respicit, & has habet ciuitates vel ad mare, vel ad sinum aliquem maris sitas. Trelleborgam, Istediam, Santhamer, Ahusium, Selsburgum, Elleholmiam, & Rottenby: quæ ad fines Suetiæ sita est. Incolæ, vt plurimum cum Germanis maximè verè cum Lubecensibus & Rostochiensibus frequentes negotiationes exercent, agros colunt, sed potissimum pascuis gaudent. De his iam commemoratis tribus Daniæ prouincijs, bene scribit Crantzius, quod simul iunctæ, spacium conficiant duplo amplius quam vicina, quàm statim ingrediemur, Zelandia.

NOBI LISSIMVS totius Europæ sinus, vulgo Or Sundt. Scaniam à Zelandia dissepit. Ità per excellentiam hoc Danicum fretum vocatur, alioquin generatim Sundt, quoduis fretum designat. In hoc autem sinu pro mercibus vltro citroque exportandis, rursusque inuehendis, alioue transuehendis, reddenda est ratio. Qui secus faxit, capitale esto, & bona quantalacunque subtrahat, regio sisco cedat. Hæc ergo velificantes, dorsumque maris secantes, quocunque soluerint, has fauces intrare, debitumque portorium, velis deductis, regio quæstore pendere tenentur, quibus transmissis, mox alij onustiores rationem reddituri cateruatim appellant. In hoc igitur fretu Daniæ Rex, omnes quasi Europeos negotiatores domare potest. Vidimus id nostris temporibus, Anno 1587. quando nobilem & aureum hunc sinum Rex claudens, Hollandos atque Zelandos mirificè anxios reddidit, quorum sexcentæ naues ibidem detentæ sunt, ob illatam iniuriam Regio legato Caio Ranzouio viro Nobili, quem Rex cum literis & mandato Bruxellam ad Ducem Parmensem eiusdem anni Ianuario Mense, ablegarat. Vbi in reditu rebus foeliciter actis & catena aurea cum effigie Ducis Parmensis donatus, à Statuum militibus, tertio à Bruxella miliari captus, Bergam ad Zoomam inde Regijs reueratis literis, & erepta catena aurea, xvij. Ianuarij Hagam Comitum in Hollandiam deducitur. Et ita tandem grauioris periculi metu, dimittitur. Ad tantam vindicandam iniuriam, Daniæ Rex sinum hunc claudit, & sexcentas Statuum naues in eo retinet, donec multam persoluerent triginta millium imperialium dalerorum. Ex quibus Caio Ranzouio, ob captiuitatis perpeffas iniurias, decem milia, Rex gratiose donauit.

PORROR, etsi omnes naues inter Schaniam, & Zelandiam, per nobilissimum hoc fretum nauigare soleant, tamen frequenter accidit, vt minora nauigia, quibus ab insulis & locis vadosis minus est periculi, ex Holsatia & Lubeco vicinisque regionibus soluentes, per Balticum mare nauigationes suas instaurant, ita tamen, vt in oppido Niburg consueta vestigalia Regi Daniæ persoluant.

ZELANDIA, inter reliquas Regni Daniæ insulas, maxima sequitur, cuius longitudo xvj. latitudo xij. est miliarium. Habet ciuitates xij. Arces Regias septem. Parrochias propemodum septingentas. Traiectus in hanc insulam multi, breuissimus ex Helsingburgo Scaniæ, cui ex opposito Zelandia exhibet Arcem verè Regiam CORONEBVRGV M munitissimam & inexpugnabilem, Friderici Regis opus. Cuius peculiarem descriptionem damus. Insula hæc, rura habet pingua & fertilissima, absque stercoreatione segetes omnis generis proferens. Saxonis historici patria. Vrbium in Mediterraneis præcipua, ROTSCHILDIA est, sic à Roe, id est Reye, & fonte admirando appellata, quæ editiore loco sita, perennes vndarum scatebras euomit. Huius etiam vrbis accuratam descriptionem dabimus, à nobilissimo viro Regio Cancellario D. Nicolao Kaas nobis præsentatam, peculiari volumine, quod de sola Dania meditatur. **HAFNIA** Regni Metropolis, à portu mercatorio & nautico consensu commodissimo nomen trahens, Academia inclita, Regiam hanc insulam exornat. Versus aquilonem **HEL SINGORA** est, vrbs littoralis. Sequitur deinde Arx omnium magnificentissima, quam Rex Fridericus secundus villa diruta, loco omnium amœnissimo singulari apparatu condidit, eamque de suo nomine **FRIDERICI BVRGV M** nuncupauit.

FIONIA proxima est, Insula aliquanto minor Zelandia, sed fertilitate foelicior. Copioso enim frumentorum prouentu ita abundat, vt ad remotissimas regiones ea quotannis passim emittat, præsertim siliginem & hordeum. Quemadmodum etiam annuatim numerosos boum & equorum greges Germanis suppeditat. Qui littora inhabitant, præter agriculturam, piscationibus etiam incumbunt, vnde haud contemnenda rei domesticæ compendia sibi comparant. Nec desunt, ob multas per totam insulam syluas, ceruorum, capreolorum, leporum atque vulpium venationes. In eius quasi medietullo, Metropolis est **OTTONIA**, vulgo **Ottenshe**, Vrbis Episcopalis ab Ottone primo, multorum testimonijs ædificata, circa ea tempora, quando Heraldum Regem ad fidem Christianam suscipiendam induxisset, eiusque filium Suenomen è sacro fonte suscepisset. Hæc vrbs, emporium est Insulæ præstans, in quo circa festum Epiphaniæ insulanorum, ac præcipuè nobilium frequens conuentus, sicut Chilonij in Holsatia celebrari solet. Circum Ottoniam veluti centrum, æquali prope distantia, reliquæ ciuitates in maris littore, ita sunt conditæ, vt portuum situsque oportunitate, negotiationes suas non solum in mari Baltico, verum etiam per Suetiam, Noruegiam, Russiam, Belgum, atque Germaniam latè exercere soleant. Nomina earum hæc sunt; Niburch, Sieinburch, Faborch, Afsens, Bogens, Middelfart, Keremynde. Regias Arces Fionia quatuor habet, Neuburgum, Hagenschouvv, Hingsagel, Escheburg. Et curiam Rugard. Pagos complures, & Nobilium prædia non pauca. Est enim hæc insula ob cœli amœnitatem, & ingera fructuosa, Nobilibus viris gratissima. Sunt etiam quedam in hac insula loca bellis prælijs nostra memoria nobilitata. Est enim mons quidam Ofchenberg, nō procul ab arce Hagenschouvv, in quo Regis Christiani tertij auspicio Ioannes Ranzouius Eques Auratus dux belli, ingenti prælio deuicit Christophorum Comitum Oldenburgensem, Anno Christi 1535. die xj. Iunij, quo in conflictu duo Comites, alter Hoiensis, alter Tecklenburgensis interempti sunt, quorum cadauera postea loco pugnae effossa, Ottonij de lata, & in templo 3. Canuti sunt sepulta. Circa idem etiam tempus in monte Fauscheburg, qui milliario distat ab oppido Afsens, aliquot rusticorum milia cæsa sunt atque profligata. Plures Fionia adiacent insulæ minores, numero xxxv. omnes ferè habitatæ & cultæ, quarum Langelandia maxima. Has autem omnes ob huius loci angustiam, in Indice, breui narratione describimus.

IVTIA,